

TÚRKEVE

ÉPÍTETT ÉRTÉKEINEK KATASZTERE

MEGBÍZÓ: Túrkeve Város önkormányzat, 5420 Túrkeve, Petőfi tér 1.

KÉSZÍTŐ: Fehérváry Építész Studio Kft. 1121 Budapest Tállya u. 12.

Készült: a Guba Béla okl.építőmérnök, okl. szakmérnök 2004. márciusi Örökségvédelmi hatástanulmányának felhasználásával.

2017. szeptember

TARTALOMJEGYZÉK

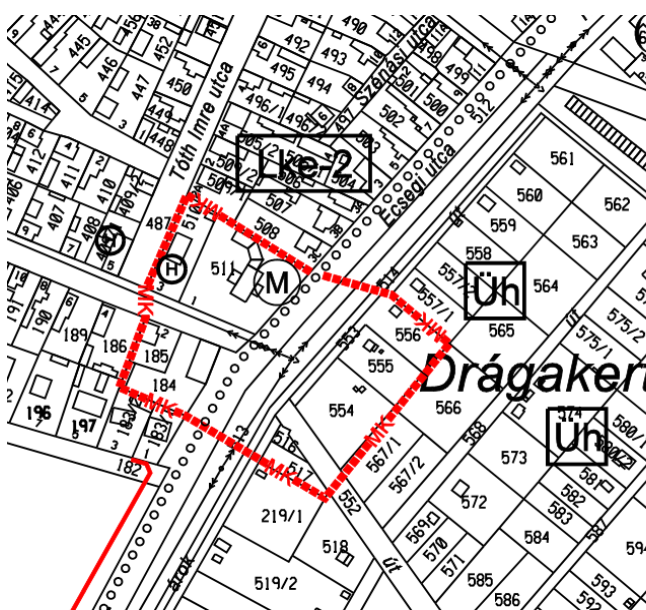
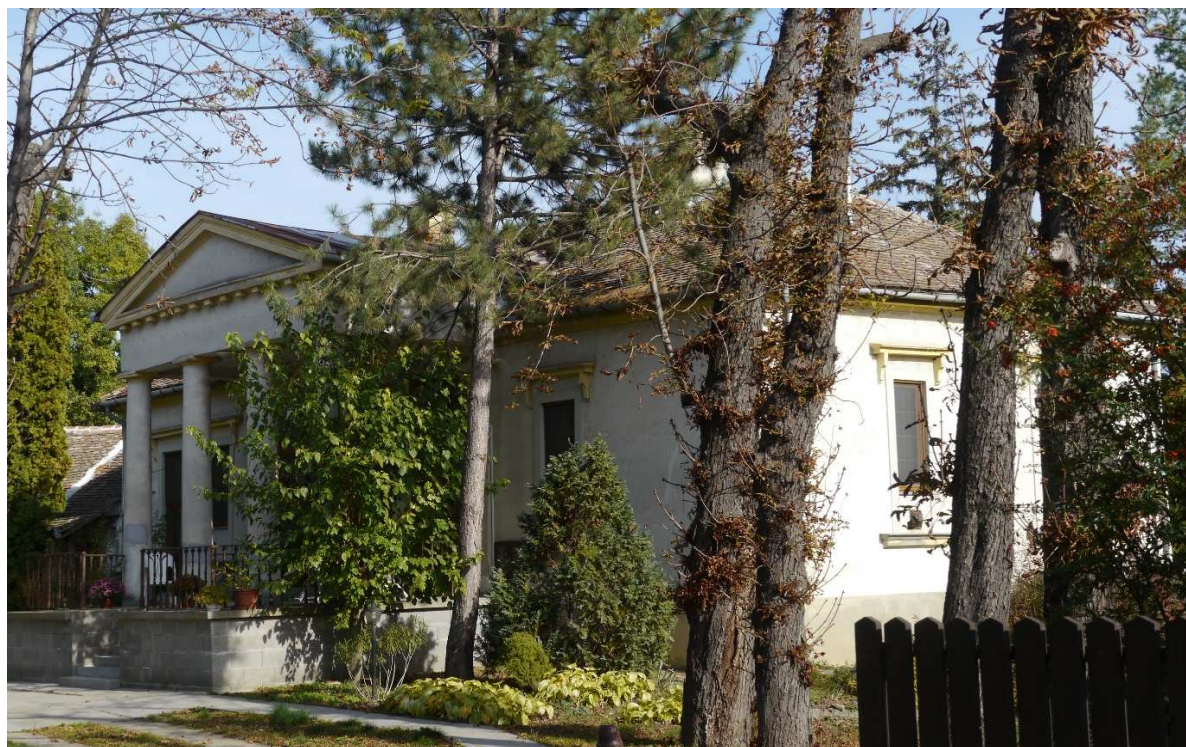
ORSZÁGOS MŰEMLÉKI VÉDELEM.....	3
HELYI VÉDELEM.....	7
TERÜLETI VÉDELMEK.....	8
EGYEDI VÉDELMEK	10
HELYI EGYEDI VÉDELEMRE JAVASLAT.....	22

ORSZÁGOS MŰEMLÉKI VÉDELEM

Műemlék és ex-lege műemléki környezet

1. Lakóépület („jégpalota”)

Cím:	Lacka János utca 1.
Hrsz.:	511
Azonosító:	6092 (27823)
Törzsszám:	3986

Klasszicista stílusban épült kúria 1830 körül.

Az ún. Jégpalota szabadon álló, magASFöldszintes, téglalap alaprajzú, kontyolt nyeregtetővel fedett villa, mindkét hosszoldalának közepén 4 oszlopos, timpanonos portikusszal. A kert felőli, véghomlokzatához L alaprajzú melléképület csatlakozik. Kétraktusos, síkfödémes helyiségekkel. Részben eredeti, klasszicista és eklektikus nyílászárók és korlátok. Építtette a Gajzágó család, 1900 körül felújították.

Műemlék és ex-lege műemléki környezet

2. Református templom (és műemléki környezete)

Cím:	Kossuth Lajos út 1.
Hrsz.:	178
Azonosító:	6094 (27825)
Törzsszám:	3984

	A templom a Petőfi tér és a Kossuth Lajos út találkozásánál található. 1755-ben épült barokk stílusban, (építész: Csermák Vencel) korábbi templom bővítésével, majd 1845-ben klasszicista stílusban bővítették. 1907-ben felújították. Egyhajós, egyenes záródású, egy homlokzati tornyos keletelt templom. nyugati homlokzata középtengelyében toronnyal (magasítva 1821-ben), azon tűzkiáltó erkéllyel, a hajó K-i végén négy ion oszlopos, timpanonos portikusszal. Síkfödémű hajó, mindkét végében oszlopokra támaszkodó kétemeletes karzat. Berendezés: 19. század közepe. Orgona: 1908 (Angster-organagyár). 1755-ben épült (építész: Csermák Vencel) korábbi templom bővítésével. 1907-ben felújították.
--	---

Műemlék és ex-lege műemléki környezet

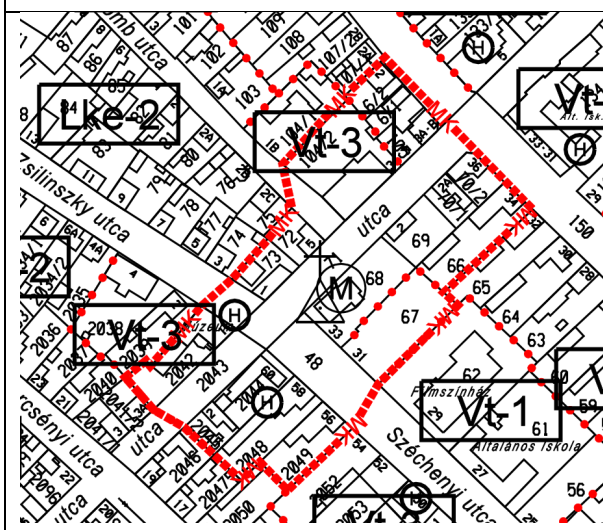
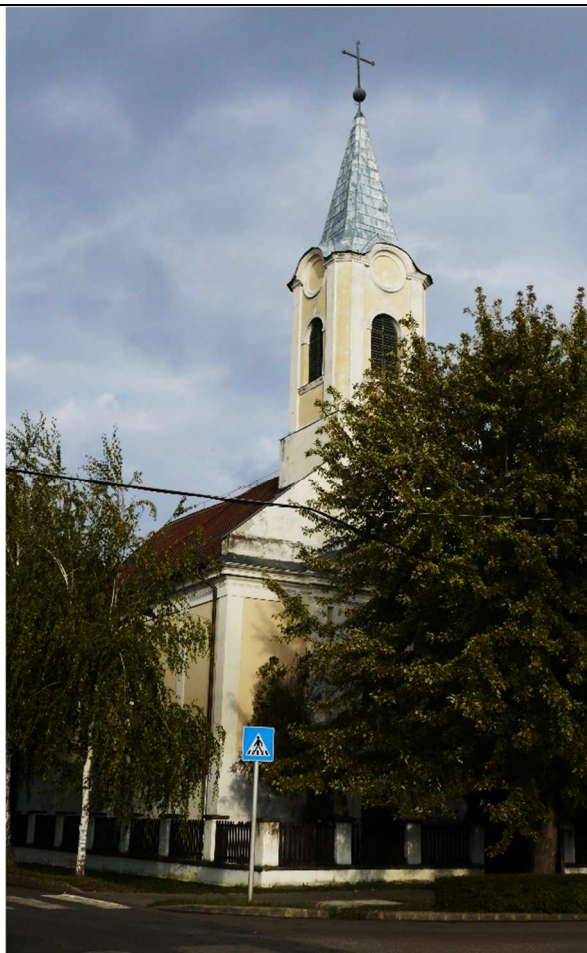
3. Római katolikus templom - Szent Péter és Pál apostol- (és műemléki környezete)

Cím: Széchenyi utca 23.

Hrsz.: 68

Azonosító: 6096 (27827)

Törzsszám: 3987

A templom a Széchenyi és Attila utca sarkán található. Klasszicista stílusban épült 1820 körül a korábbi, 1783-ban elkészült kápolna helyén, a vallásalap költségén. Egyhajós, íves szentélyzáródású templom, egy homlokzati tornyos templom. A szentély DK-i oldalán sekrestye. Főhomlokzatán timpanonnal koronázott, pilaszter párral szegélyezett, enyhe kiülésű középrizalit, felette torony. Csehboltozatos hajó és szentély, a hajó bejárat oldalán karzat. Berendezés: 18. század vége, 19. század.

Nyilvántartott műemléki érték

4. LAKÓHÁZ

Cím:	Finta utca 12.
Hrsz.:	1881
Azonosító:	6093
Törzsszám:	3981

Fésűs beépítésű, utcavonalon álló, deszkaoromzatos lakóház, térdfalas padlással. Udvari homlokzatán ikerpilléres, ún. lopott tornác. Mestergerendás födém, 20. század elejei nyílászárók. Népi műemlék.

állapot: Kielégítő

A védettség fenntartása szakszerűtlen felújítás, hozzáépítés miatt mérlegelendő!

Nyilvántartott műemléki érték

5. Református parókia

Cím: Kossuth Lajos út 1.

Hrsz.: 173

Azonosító: 6095

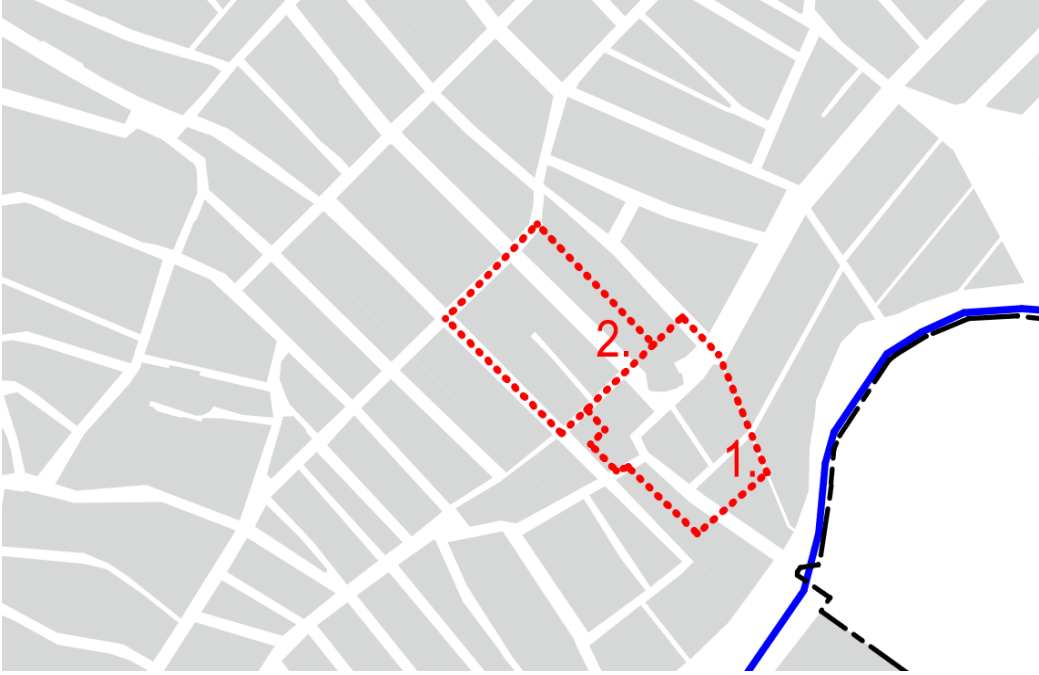
Törzsszám: 3985

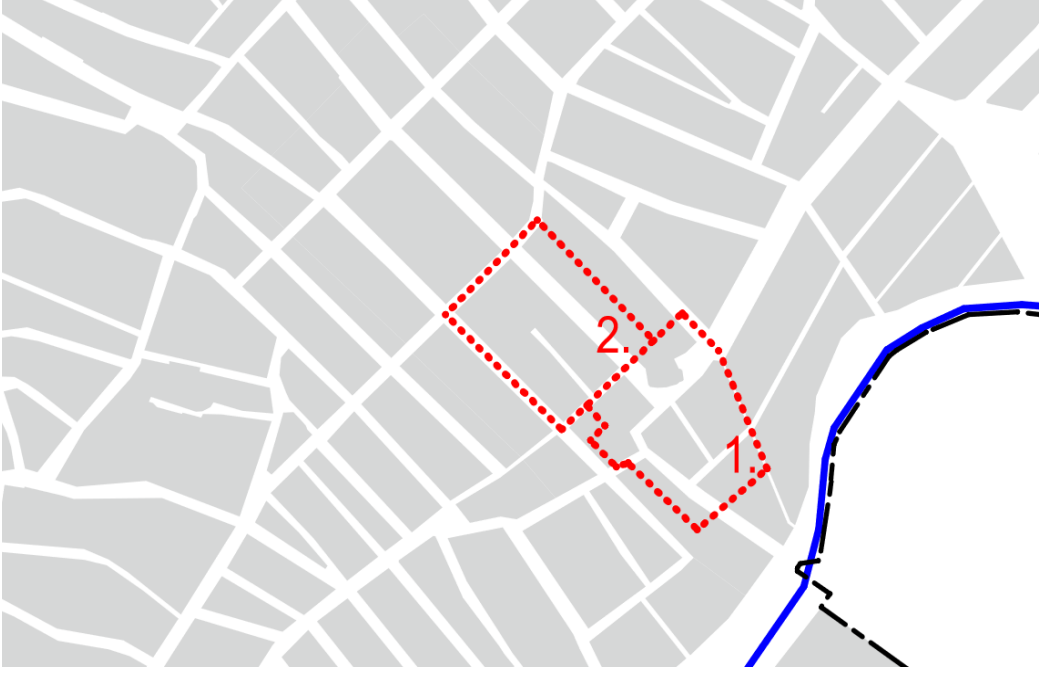

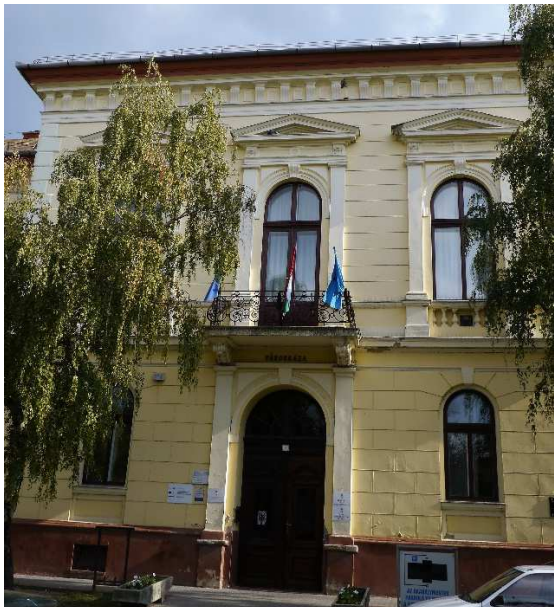
A református templom mellett található a parókia épülete, mely eklektikus stílusban épült a XIX. század második felében. Szabadon álló, téglalap alaprajzú, alápincézett, földszintes, nyeregtetős épület, udvari homlokzatán kosárféltornyokkal. Kétraktusos, tornácos. Az épület DNy-i végén dongaboltozatos helyiség, a többi tér síkfödémű. A szobákban hajópadló. Részben 19. századi nyílászárókkal. Az épület alatt pince, lejárata befallazva.

HELYI VÉDELEM

HT-1	Helyi értékvédelem - Területi védelem
	1. Petőfi tér közvetlen környezete
	A városközpont magja város keleti szélétől a Petőfi Sándor utcáig zárt. Az egész belterület egyetlen „óriás” lakókörnyezetbe szervezett egyközpontú település. A város „egyközpontos” jellege a Petőfi tértől a Kossuth és Széchenyi utcákon keresztül fokozatosan elhúzódott a Petőfi Sándor utcáig. Ezen belül is elkülönülő egységet alkot a város főtere a Petőfi tér. A trapéz alakban elrendezett épületei, a szomszédos alföldi városok főtereinhez teszik hasonlatossá. A védett épületek egy része ezen a főtéren és környékén található. Szabadonálló épületeinek tömege, a stílusok keveredése meghatározza a település arculatát. Az utcák és terek formáját meghatározza a teret határoló beépítés tömegjátéka, a beépítési mód, az építészeti karakter. Szép példái ennek a központi térség körül létesült középületek: templom, városháza, iskola, oroszlán fogadó.
	

HT-2	Helyi értékvédelem - Területi védelem
2. Széchenyi u.-Táncsics Mihály u. - Kenyérmezei utcák által határolt terület	
A 19. és 20. század fordulóján a környező lápos területek lecsapolása útján a városhoz tartozó termőföldek mennyisége jelentősen megnövekedett. A Túrkeve - Mezőtúr vasúti szárnyvonal megépítésével kivételesen jó adottságai jöttek létre a mezőgazdasági termelésnek és a terménykereskedelemnek. Ebben az időszakban példátlanul megnövekedett a város lakossága, kialakult nagy létszámú tehető kisvárosi polgárság. Néhány évtized alatt egységes igényszint és ízlésvilág mellett épült fel Túrkeve város központja. Ami az egységességből és az építészeti értékekből még megmaradt, az a város fontos kulturális értéke, védendő.	
	

H-1	Helyi értékvédelem - Egyedi védelem	
1. Városháza		
Cím:	Petőfi tér 1.	
Hrsz.:	1/1	
Azonosító:		
		
A városközpontot dél-keletről határoló épülete a Városháza. Az épület egységes, arányos homlokzati fala zárja le a várost, a Holt-Berettyó felé. A Városháza 1899-ben épült eklektikus stílusban. A hosszan elnyúló, kétszintes tömeget, közép rizalit bontja meg. A tető kontyolt nyeregtetős, cserép fedéssel. A homlokzat kváderkövet szimbolizáló vakolat architektúrával. Az elmúlt évtizedben felújításra került.		

H-1		Helyi értékvédelem - Egyedi védelem	
2. Általános iskola			
Cím:		Petőfi tér 6.	
Hrsz.:		14	
Azonosító:			
			
			
A Petőfi tér észak-nyugati oldalán található épület az 1860-ban épült ún. Nagyiskola. Az épületet Streimlérwäger egri építész tervezte. Akkor ez az iskola volt a város és a Debreczeni Református Egyházkerület egyetlen emeletes iskolája. 1985-től a Petőfi Sándor Általános Iskola nevet vette fel. Az épület kétszintes kontyolt nyeregtetős, cserép fedéssel. A főhomlokzatot és Kossuth út felőli oldalhomlokzatot egyaránt közép rizalit tagolja. A romantikus stílusban épült iskolaépület ablak keretezése egyedi kialakítású. Felújításra szorul.			

H-1	Helyi értékvédelem - Egyedi védelem	
3. Általános iskola		
Cím:	Kossuth Lajos utca 33.	
Hrsz.:	134	
Azonosító:		
		
Általános iskola, helyi nevén "Leányiskola. Az 1910-es években épült. A Kossuth utat meghatározó épület az egykori "Leányiskola". 1909-ben szecessziós stílusban épült, Doboszký József szentesi műépítész tervei alapján. A térségben, Doboszký a korszak egyik sokat foglalkoztatott építészé volt. Stílusára a magyaros szecesszió volt jellemző. Ennek egyik szép példája ez az épület. Egy emeletes, népi szecessziós stílusban épült, igényes funkcionális és homlokzati kialakítású iskolaépület. Felújításra szorul, felújításakor ügyelni kell a homlokzat és tető finom díszítéseinek, a homlokzati nyílászárók finom kialakításainak eredetiben való megőrzésére!		

H-1	Helyi értékvédelem - Egyedi védelem
4. Zeneiskola	
Cím:	Széchenyi utca 9.
Hrsz.:	35
Azonosító:	
	
Földszintes, részben alapincézett polgári lakóház, korábban posta, jelenleg zeneiskola. Eklektikus stílusban, az 1900-as évek elején építette a Gajzágó család azzal a céllal, hogy a postának bérbe adja. Igényes kialakítású, jó állapotú épület, egyike azon megmaradt jellemző polgári épületeknek, amikből Túrkeve két párhuzamos fő utcája állt a Város virágzó éveiben.	

H-1	Helyi értékvédelem - Egyedi védelem	
5. Óvoda		
Cím:	Széchenyi utca 11.	
Hrsz.:	36	
Azonosító:		
		
Földszintes, részben alápincézett polgári lakóház, jelenleg bölcsőde. Eklektikus stílusban, dísztégla homlokzattal, díszes tagolt párkánnyal, ablak keret kialakítással az 1900-as évek elején épült. Igényes kialakítású, jó állapotú épület, egyike azon megmaradt jellemző polgári épületeknek, amikből Túrkeve két párhuzamos fő utcája állt a Város virágzó éveiben.		

H-1	Helyi értékvédelem - Egyedi védelem
6. Múzeum	
Cím:	Attila út 1.
Hrsz.:	2096
Azonosító:	
	
A múzeum épülete az Attila utca és a Bajcsy Zsilinszky utca kereszteződésében, egy a sarok tengelyre szimmetrikusan kialakított, átforduló utcai homlokzatú polgárház. A múzeum a Finta család nevét 1967-ben vette fel. 1990-ben a Művelődésügyi Minisztérium tájmúzeumi rangra emelte a múzeumot. 1998-ban kezdődött el az épület felújítása, folytatására és a további nagyobb szabású fejlesztésekre 2006 végén került sor. Sajnos a hozzáépített épületrészek színvonala jelentősen elmarad a főépületétől és a jelenlegi színezés is.	

H-1	Helyi értékvédelem - Egyedi védelem
7. Oroszlán fogadó	
Cím:	Mátyás Király út 1.
Hrsz.:	15
Azonosító:	
	
A Petőfi tér dél-nyugati sarkán áll a volt „Oroszlán fogadó” épülete. L alakú, részben alápincézett földszintes, utcával párhuzamos gerincű, sarok épület. Több építési periódus fedezhető fel az alaprajzán, illetve a homlokzat kialakítás kis szabálytalanságain. A korábbi alápincézett épületrésze XIX. század elején épült, A picét városi közraktárnak használták. Szép boltozatos pincéje van. A jelenlegi kialakítása eklektikus, szecessziós stílusú ablak keretezéssel, illetve annak díszítésével. Az utcai homlokzat arányát a magasított térdfal, a lábazat és az ablaktengelyek ritmikus kiosztása határozza meg. Az ablakkeretezésben alkalmazott stilizált növényi ornamentika a magyaros szecesszió vonalát követi, amely a magyar nemzeti motívumok újra gondolásán alapszik. Az 1950-es évektől "Anyá és csecsemő gondozó" intézet, tüdőgondozó és gyermekorvosi rendelő üzemelt benne a kényszerű bezárásáig. Igen leromlott állapotú, elhanyagolt, életveszélyes, jelenleg használaton kívül van, teljes felújításra szorul. A nyílászárók 1990 körül történt cseréjekor, az épület jellegétől idegen műanyag szerkezetű ablakokat építettek be. A szakszerű felújítása sürgető feladat.	

H-1	Helyi értékvédelem - Egyedi védelem
8."Granárium"	
Cím:	Piac tér
Hrsz.:	177
Azonosító:	
	
Mezőgazdasági épület, volt magtár. Szerény klasszicista jegyeket mutat. Építési ideje az 1800-as évek elejére tehető. Legutóbbi homlokzat felújítása (fröcskölt kőporozás, barna "dísz"csík) szakszerűtlen, az előtető kialakítása szintén (azbesztcement hullámpala). Szakszerű helyreállítása, felújítása kívánatos!	

H-1	Helyi értékvédelem - Egyedi védelem	
9. Művelődési Ház		
Cím:	Táncsics Mihály utca 14.	
Hrsz.:	212	
Azonosító:		
		
Jelenleg művelődési ház, eredetileg Ipartestület épületnek épült. A körülbelül kétszáz éves épület az átépítései során nem sérült, jellegét nem veszítette el, bár a rózsaszín nemes vakolat sokat ront rajta.		

H-3	Helyi értékvédelem - Egyedi védelem
10. Vasúti temető és kriptái	
Cím:	Pohamarai utca 2.
Hrsz.:	2398
Azonosító:	
	
	
A túrkevei temetőkben a szakrális építészet sajátos részét, a mauzóleum építést figyelhetjük meg, melynek virágkora a századfordulóra esik. A legtöbb még megmaradt emlék a vasúti temetőben található, de a vénkerti temetőben is fellelhetők. A módosabb parasztok, parasztpolgári családok, sorra építették fel jellegzetes kriptá épületeiket, melyek építészeti szépségükkel, részletgazdagságukkal ma is megcsodálандók, bár az idő a sírépítményeket fokozatosan elpusztítja. Sürgős védelmük és felújításuk elkerülhetetlen, ha azt szeretnénk, hogy az utódaink is lássák még. A kripták elterjedt anyaghasználata volt a látszó sárgás színű klinker téglaburkolat. A mauzóleumok eklektikus stílusban épültek és az építők mesteri részletekre kiterjedő igényességét mutatják. Ma is működő temető.	

H-3	Helyi értékvédelem - Egyedi védelem	
11.Vénkertí temető és kriptái		
Cím:	Tompá utca	
Hrsz.:	1357	
Azonosító:		
		
Ma is működő temető.		

H-3	Helyi értékvédelem - Egyedi védelem	
12. Zsidó temető		
Cím:		
Hrsz.:	2832	
Azonosító:		
		
Jelenleg nem működik. Lezárt temető.		

HJ	Helyi értékvédelemre javasolt - Egyedi védelem
	1. Tornácos nagygazdaház - Győrffy utca 1. 2. Téglá építésű üzlet és lakás – Garai utca 2. (Finta Endre vegyeskereskedése) 3. Módos parasztház – Laczka János utca 2. 4. Polgárház – Kenyérmezei út 16. 5. Polgárház – Kenyérmezei út 35. 6. Polgárház – Kenyérmezei út 42.(patika) 7. Polgárház – Petőfi Sándor utca 3. (és Kenyérmezei utca sarok) 8. Polgárház –Petőfi Sándor utca 4. (és Kenyérmezei utca sarok) 9. Polgárház – Kossuth Lajos utca 6. (Vadász Pál kiállító terem) 10. Öregek otthona – volt népiskola – Damjanich utca 11. Tornácos, nádfedeles vályogfalú parasztház – Ady Endre utca 12. 12. Baptista imaház – Olajos utca 13. 13. Régi kocsmáépület – dr. Tóth János utca 1. 14. Csárda – Korda Zoltán utca 9. 15. Polgári lakóház – Dózsa György utca 1. 16. Mátyási malom – Thököly utca 2.